

פטורי השומרים

1 שמות כ"ב י"ג

הפסוק חייב את השואל גם על אונסים - ובתנאי שאין, בעליו עמו.

2 משנה ב"מ צ"ד ע"א ורש"י (ע"ב) ד"ה אבל שאל

פטור בעליו עמו הוא כשבעליו היו עמו במלאכה בשעת שאלה.

הגמ' שם בהשואל עוסק בפרשת הד' שומרים - הלימודים לחיוב ולפטור בכל שומר ושומר -

3 גמ' שם צ"ה ע"א, אשכחן לחיוב... על ענין ראשון

הוי"ו בתחלת פרשת השואל מלמד שכל השומרים פטורים בבעליו עמו וכן השואל פטור בבעליו עמו גם שלא באונס.

4 שם, איתמר פשיעה בבעלים... אשומר חנם נמי כתיב

רב אחא ורבינא נחלקים באם הש"ח הש"ש והשואל פטורים בבעליו עמו גם אם פשעו השומרים.

5 תוס' שם ד"ה איתמר, בכל מקום

הר"ח פסק שהוא פטור - מהכלל שבכל מחלוקת רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל וזה שאין מוציאים ממון מהשומר נקרא קולא אף שהמפקיד מפסיד בזה שאינו מקבל תשלומים.

6 שו"ע חו"מ סי' שמ"ו ס"א

גם אם הבעלים היו עסוקים בעשיית טובה לשואל ע"פ בקשתו בשעת שאלה נקרא בעליו עמו.

7 קצוה"ח שם ס"ק א', משאר שומרין

השולח יד בפקדון - ואפילו השואל שהשתמש בו שימוש שלא הרשה לו המפקיד - חייב גם בבעליו עמו.

8 רמב"ם פכ"א אישות ה"ט והשגת הראב"ד ומג"מ

הרמב"ם כתב שהאשה ששברה כלים כשהיתה עסוקה במלאכת הבית פטורה מתקנת חכמים - וכן מפורש בירושלמי, והראב"ד טוען שהיא פטורה מן הדין - שהרי בעלה משועבד לה ונקרא בעליו עמו.

9 משנה למלך פ"ה שלוחין ה"ב, אבל נראה... ודו"ק, ושם בהל' אישות, ... דנין אותה

המל"מ כתב כדבר פשוט שלא שייך פטור בעליו עמו במזיק בידים - ואף ששיטת הרמב"ם היא שכל פושע חייב מדין מזיק (ולכן חייב גם בעבדים שטרות וקרקעות) בכל זאת אינו מזיק ממש (הכוונה היא שפשיעתו נקראת מזיק אחרי שקבל עליו שמירה והבעלים סומכים עליו אבל מזיק בידים אינו) ותמה המל"מ על הראב"ד איך שייך לפטור את האשה מדין בעליו עמו הרי שם מדובר באדם המזיק בידים ממש! ותירץ המל"מ שכשאין כוונתה להזיק אין על זה דין מזיק אלא דין פושע והרי קי"ל שבעליו עמו פטור גם את הפשיעה.

אלא - שעדיין יש להקשות הרי אדם מועד לעולם אחד שוגג ואחד מזיד - ואיך נפקע ממנה שם מזיק בידים! במחנה אפרים הסביר -

10 מחנה אפרים הלכות שומרים סי' ל"ט ד"ה וראיתי בשיטת ר' פרץ, ... במלאכתו

היות והאשה אחראית לעשות את מלאכות הבית ותוך כדי העבודה שברה כלי שלא במתכוין הרי זה בכלל פשיעה ולא מזיק בידיים. (דברי רבינו פרץ הם בענין האומן שקלקל השוחט שנכשל בשחיטת בהמתם של אחרים.)

המג"מ העלה את השאלה האם נקרא בעליו עמו כשהבעל אינו משועבד לאשתו כל שעה-

11 ב"מ צ"ד ע"ב גמ', מדקתני סיפא... משיכת פרתך' ורש"י

משעה שקבלו הבעלים על עצמם לעשות מלאכתו של הנפקד נקרא בעליו עמו.

12 שם צ"ז ע"א, אמר רבא... בשאר יומי, ורש"י

בשעה שהמלמד הגנן והספר חייבים לעבוד אם משאילים חפץ לבני העיר נקרא שאלה בבעלים, וכן בזמן שהרב משועבד לתלמידיו ללמד את הסוגיות הנוגעות לרגל אם שאלו ממנו נקרא שאלה בבעלים, ואילו מתי שהם משועבדים לו אם שאל מהם הוא פטור.

13 רא"ש פ' השואל סי' ו'

הרא"ש פ" ש, בעידן עבדתייהו' אין הכוונה לשעת העבודה ממש אלא בשעה שמוכן ומזומן לעבודה כבר נקרא שאלה בבעלים.

שלא כשאר השומרים, בשואל מצינו עוד פטור- מתה מחמת מלאכה:

14 ב"מ צ"ו ע"ב, איבעיא להו כחש בשר... לאו לאוקמא בכילתא שאילתה'

מתה מחמת מלאכה פטור מפני שטוען למשאיל וכי שאלתיו להניחו ע"מ שלא להשתמש בו.

הראשונים נחלקים בפירוש דברי הגמ' -למה בכל זאת אין מתה מחמת מלאכה בכלל אונס שהשואל חייב עליו-

15 חידושי הרמב"ן שם ד"ה הא דאמרי' במתה מחמת מלאכה

לפי הרמב"ן מתה מחמת מלאכה היא פשיעת המשאיל ולכן פטור.

16 טור חו"מ סי' ש"מ (ס"ג), כתב הרמ"ה... הילכך חייב

הרמ"ה כלל במתה מחמת מלאכה גם אם הבהמה נהרגה בדרך ע"י ליסטים או חיות וכמו בחתול ששאל לאכול עכברים ומתה מאכילת יתר. במקרה של הרמ"ה הרי לא שייך לומר שהוא מחמת פשיעתו של המשאיל ובכל זאת פטור, וגם הרא"ש שהביא הטור שחולק על הרמ"ה לא חלק עליו אלא מפני שהמיתה לא קרתה מחמת המלאכה עצמה אבל אילו היה קשור למלאכה עצמה היה מודה הרא"ש למרות שלא שייך סברתו של הרמב"ן.

17 נמוק"י פרק השואל (ברי"ף נ"ה ע"ב) ד"ה אפילו מתה

הנמוק"י הוסיף שהיות והבעלים היו מודעים לסכנה לפקדון ובכל זאת השאילוהו לכך הוי כאילו התירו עצמם לכך -ואע"פ שבסוף כותב בלשון פשיעת הבעלים כנראה כוונתו לאבדיה מדעת -והוא מעין מחילה. סברת הנמוק"י מסבירה את שיטת הרמ"ה אבל לא את של הרא"ש -שלפי הנמוק"י כל שהיה מודע לסכנה מחל עליו ולא משנה אם האונס היה מחמת המלאכה עצמה או לא.

18 מחנה אפרים הלכות שאלה ופקדון סי' ד', ולע"ד היה נראה... לא היה שואל אותה'

לפי המחנ"א סובר הרא"ש שכל שלא היתה ראוי'ה לאותה מלאכה נמצא שהיתה שאלה בטעות ולכן פטור.

המחנ"א מצא נפק"מ בין שיטות הרמב"ן והרא"ש לבין שיטת הרמ"ה והנמוק"י-

19 מחנה אפרים שם..., הרי השואל חייב לשלם.'

במקרה של ספר שנתקלקל מחמת קריאה - לפי הרמב"ן חייב שלא שייך לומר שהמשאיל פשע וכן לפי הבנת המחנ"א בשיטת הרא"ש שהיתה שאלה בטעות, אבל לפי הרמ"ה והנמוק"י שהיות והדבר ה'ה צפוי מחל לו המשאיל פטור.

20 שו"ע חו"מ סי' ש"מ ס"ג ורמ"א, ..., אונס כזה' וש"ך ס"ק ה'

המחבר פסק כמו הרמ"ה, הרמ"א כמו הרא"ש, והש"ך פסק כמו הרמב"ן.

עוד פטור מיוחד מצינו בגמ' והוא תקנת חז"ל-

21 משנה ב"מ פ"ב ע"ב, המעביר חבית... 'ורש"י, וגמ' פ"ג ע"א, ור' חייא... שברתיה'

ר' חייא בר אבא הסביר שגם אם נתקל נקרא פשיעה בכל זאת פטור מתקנת חכמים שאם לא כן אף אחד לא יסכים להיות סבל מחשש שמא יוזק החפץ ויחייבו אותו לשלם עליו.

1 שמות כ"ב י"ג

וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רְעֵהוּ וְנִשְׁבֵּר אוֹ מֵת בְּעֵלְיוֹ אֵין עֲמוֹ שְׁלָם יִשְׁלָם:

2 משנה ב"מ צ"ד ע"א ורש"י (ע"ב) ד"ה אבל שאל

השואל את הפרה יושאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה יושאל הבעלים או שכן ואחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שנאמר °אם בעליו עמו לא ישלם

"אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלים או שכן ומתה חייב שנאמר °בעליו אין עמו שלם ישלם:

אבל שאל את הפרה וכו'. אשמעין אע"פ שהיה עמו נשעת לזנקה לא היו שאלה נבעלים ללפטורי אלא אם כן היה עמו נשעת שאלה וטעמה מפרש נגמרא*:

3 גמ' שם צ"ה ע"א

אשבחן לחיוב לפטור מנא לן
וכי תימא נילף משבורה ומתה מה לשבורה
ומתה שכן אונס אלא גמר משומר שכר
ושומר שכר גופיה מנלן גמרי חיובא דשומר
שכר מחיובא דשואל מה להלן בבעלים פטור
אף כאן בבעלים פטור במאי גמר אי כמה
מצינו איכא למיפרך כדפרכינן שכן אונס
אלא אמר קרא °וכי ישאל *וי"ז מוסיף
על ענין ראשון

4 שם

איתמר *פשיעה בבעלים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר חייב וחד אמר °פטור מ"ד חייב קסבר *מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך אם בעליו עמו אשומר חנם לא כתיב ופשיעה נמי בשומר שכר ובשואל לא כתיב הלכך בשומר שכר ובשואל לחיוב אתיא בקל וחומר משומר חנם אבל בבעלים לפטור אף בשומר שכר ובשואל לא מ"ט כי כתיב אם בעליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכר אהנך חיובי דכתיב בהו בהדיא הוא דמיכתב מ"ד פטור קסבר מקרא נדרש לפניו ולפני פניו וכי כתיב אם בעליו עמו אשומר חנם נמי כתיב

איתמר פשיעה
 צבעלים . פסק ר"ח דפטור מטעם
 דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא
 הלכה כדברי המיקל אף על גב
 דהוי תומרא לגבי מפקיד מכל מקום
 חשיב קולא לפטור המוחזק כדאמר ר"י
 ספק ממנה לקולא ויש להביא ראיה
 לדבריו דכפ' העור והרוטב (מלין
 דף קיח:) פליגי רב ורבי יוחנן
 וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו
 ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן
 ומיהו למאי דמוקי החס דפליגי
 בסברא אין ראיה ועוד דאפשר
 למי' מקרא נדרש לפניו או אין
 נדרש לא אמרינן כן בכל מקום

השואל, והיה המשאיל עם השואל במלאכתו בשעה שמשך הדבר השואל, אפילו נגנב או נאבד (א) בפשיעה, פטור, (ב) שנאמר: אם בעליו עמו לא ישלם (שמות כב, יד) לא שנא היה עמו בשאלה שהשאיל את עצמו לעשות מלאכתו, לא שנא היה עמו בשכירות שהשכיר עצמו לו, לא שנא היה עמו באותה מלאכה של הדבר השואל, לא שנא במלאכה אחרת; אפילו אי"ל: השקני מים, והשקהו והשאיל לו פרתו בעוד שהוא משקהו, הוי שאלה בבעלים. אבל אם משך תחלה ואחר כך השקהו, לא הוי שאלה בבעלים.

(א) בפשיעה פטור. ודע דשליחות יד אפילו בעליו עמו חייב בכל השומרין וכדאמרין סוף פרק המפקיד (ב"מ) דף מ"א (ע"ב) לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ותיתי משואל ומה שואל דלדעת בעלים קא עביד שלח בה יד חייב, שומר חנם ושומר שכר לא כל שכן, למה נאמר, חדא לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון, ואידך שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה שואל בבעלים פטור אף שומר חנם ושומר שכר בבעלים פטור, ולמאן דאמר שליחות יד צריכה חסרון חדא שלא תאמר דיו כו'. ומבואר דלכ"ע שליחות יד בבעלים חייב, וכיון דחייב בשומר חנם ובשומר שכר שלח יד בבעלים א"כ ה"ה בשואל, וכגון שישאלה למלאכה זו ושלח בה יד לעשות מלאכה אחרת דחייב אפילו בבעלים משום שואל לא עדיף משאר שומרין ואדרבה חיובו טפי משאר שומרין.

8 רמב"ם פכ"א אישות ה"ט והשגת הראב"ד ומג"מ

האשה ששברה כלים בעת שעושה מלאכותיה בתוך ביתה פטורה, ואין זה מן הדין אלא תקנה, שאם אין אתה אומר כן אין שלום בתוך הבית לעולם אלא נמצאת נזהרת ונמנעת מרוב המלאכות ונמצאת קטטה ביניהם.

האשה ששברה כלים וכו'. בהשגות אמר אברהם לא מן השם הוא זה וכו'. והרשב"א כתב בפרק השואל שדעתו נוטה לדעת רבינו ושכן גרסינן בירושלמי בפרק הכותב האשה ששברה כלים בתוך הבית פטורה שאם לא כן אין לך שלום הבית עד כאן. וזה מבואר כדברי רבינו וכן עיקר עכ"ל הרשב"א ז"ל. וטעם הר"ז"ל אינו לפי שהאשה היא שכורה עם הבעל בכל שעה אבל הוא אינו שכור עמה אלא בשעה שמתעסק בצרכיה

השגת הראב"ד
האשה ששברה כלים בעת שעושה מלאכותיה בתוך ביתה פטורה אין זה מן הדין. א"א לא מן השם הוא זה אלא מפני שהיא שמירה בבעלים שהוא שכור לה בכל שעה.

9 משנה למלך פ"ה שלוחין ה"ב ושם בהל' אישות

אבל נראה דלא שייך טעם פשיעה אלא בנתרשל ולא שמר יפה אבל בשעשה מעשה בידים והפסיד מזיק איקרי וחייב אפילו בבעלים. ואע"פ שדעת רבינו דכל פושע מזיק הוי כמ"ש בפ"ב מהלכות שכירות היינו להשוות פושע דדמי קצת למזיק אבל מזיק לעולם גרוע ממושע ודו"ק.

האשה ששברה כלים בעת שעשתה מלאכותיה בתוך ביתה פטורה. בהשגות כתוב לא מן השם הוא זה וכו'. ועיין מ"ש בזה בפרק ה' מהלכות שלוחין את הדבר הקשה דלא שאני ליה להראב"ד בין פשיעה בבעלים ובין מזיק בידים. גם ה"ה שדחה דברי הראב"ד מטעם אחר משמע דמודה ליה להראב"ד דאין חילוק בין פושע למזיק והוא פלא וצ"ע. שוב דקדקתי בדבר ומה שנראה הנכון דלעולם ס"ל להראב"ד דיש חילוק בין פושע למזיק לענין שמירה בבעלים מיהו דוקא במתכוין להזיק אבל האשה ששברה שלא נתכוונה להזיק דין פושע דנין אותה.

10 מחנה אפרים הלכות שומרים סי' ל"ט ד"ה וראיתי בשיטת

**וראיתי נשיטת ר' פרץ צעל המוס' שפי' דכל כה"ג לא שייך
זיה דין אדם המזיק כיון דנרץ להטפל במלאכתו**

גמ' מדקתני סיפא

ואדר כך שאל את הפרה מכלל דרישא דקתני עמה עמה ממש עמה ממש מי משכחה לה פרה במשיכה ובעלים באמירה איבעית אימא כגון דקימא פרה בחצרו דשאל ד מחסרא משיכה איבעית אימא דאמר ליה את גופך לא תשאל עד שעת משיכת פרחך

גמ' ובעלים באמירה.
משאלמר לו הכי פרמי ואמי נשאלין לך הוי גופו שאלו לו ופרה אחמי מחסרא משיכה ועל כן הוה ליה שאל בעלים ואחר כך שאל פרה: נשבעין.

שחלא.

נטוע כרמים למחנה: אומנא. *מקיז דס: ספר. המספר את אנשי העיר בתקופות: כשאלה בבעלים דמי. אם משהיה זה במלאכתו שאל הימנה בהמה בלוחה שעה ומתה פטור: רבנן. גמי ביה מדרשו: שאיל לן מר. רבינו נשאל לנו למלאכתנו ללמוד לנו תורה שיש ומלמד לנו תורה כל היום ואם נשאל ממנו בהמה ומתה יפטור: אתון שאילתון לי. למלאכמי ששאי חפץ להחיל במסכת אחרת שלא תשכח ממני אין אחס יכולין למחות בדי: ביומא דכלה. כשדורשין לפני הרגל בהלכות הרגל דלא מני לאישתמוטי למילתא אחרית: אינהו שאילו ליה בשאר יומי. שאילו גרסינן:

אמר רבא האי מאן דבעי למישאל מידי מחבריה וליפטר נימא ליה 'אשקיין מיה דהוי שאילה בבעלים ואי פקח הוא נימא ליה שאיל בדישא והדר אשקיין אמר רבא 'מקרי דרדקי שתלא מבחא ואומנא ספר מתא כולהון בעידן עבדתיהו כשאיילה בבעלים דמי אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממנאי קא בעיתו אדרבה אתון שאילתון לי 'דאילו אנא מצי אישתמוטי לבו ממסכתא למסכתא אתון לא מציתו לאישתמוטי 'ולא היא אידו שאיל להו ביומא דכלה אינהו שאילו ליה בשאר יומי

ו אמר רב אשי האי מאן דבעי

למושאל מידי מחבריה ומיפטר נימא ליה אשקיין מיה דהוה שאלה בבעלים. ואי פיקח אידך [י] נימא ליה מושך בדישא והדר אשחי. אמר רבא מיקרי דרדקי שהלא טבחה ואומנא וספר מהא. כולן בעידן עבדתיהו כשאלה בבעלים הוא. תימה דהבא משמע דוקא בעידן עבדתיהו ולעיל בריש פירקין אמר בעלים באמירה אלמא משעת אמירה מיקרי שאלה בבעלים אע"פ שעדיין לא החיל במלאכה. וז"ל דבעידן עבדתיהו לאו דוקא אלא בשעה שמתמנין ומנידין עתמין ללכת מיקרי עידן עבדתיהו היינו אמירה דלעיל. וכן פי' הראב"ד ז"ל אס אמר לו השאלני פרחך והשאל לי אחת עמה כיון שהחיל ללכת עם פרהו אע"פ שעדיין לא ילא מביהו כבר החילה שאלהו. ובעידן עבדתיהו פי' הראב"ד ז"ל [ב] בזמן הראוי למלאכה קאמר ואע"פ שאין עובק בה. לפי שאין ראוי להשמש מן המלאכה ההוא. ר"ל כיון שהוא שבור לכל בני העיר למלאכה זו בכל עת שהם לריכין לו בכל עת ובכל שעה הויה שאלה בבעלים לכל בני העיר כיון שאם יעטרך לו מחייב לעשות מלאכתו. [ג] מידי דהוה אשוהפין שכרו שכיר חדש שכיר שנה דבכל שעה הויה שאלה בבעלים לשוהפין:

14 ב"מ צ"ו ע"ב

איבעיא להו כחש בשר
 מחמת מלאכה מאי אמר ליה ההוא מרבנן
 ורב חלקיה בריה דרב אימי שמייה מכלל דכי
 מתה מחמת מלאכה מחייב נימא (ג) לאו
 לאוקמא בכילתא שאילתה אלא אמר רבא
 לא מיבעיא כחש בשר מחמת מלאכה
 דפטור אלא "אפי" מתה מחמת מלאכה
 נמי פטור דאמר ליה לאו לאוקמא
 בכילתא שאילתה

15 חידושי הרמב"ן ש"ד"ה הא דאמר'

הא דאמר'י במתה מחמת מלאכה לאו לאוקומה בכילתא שאילתה. קשיא לי וכי מנרע גרע כיון דכי מתה מחמת
 עצמה חייב אע"ג דמלאך המות הוא דקטלה ומי"ל הכא ומי"ל התם, כי מתה מחמת מלאכה דשואל דמי"מ איהו
 גרם לה היכי מפטור, בשלמא למפטור בה שאר שומרין בהך טענה דלאו לאוקומה בכילתא שאילתה טענה
 מעלייתא היא לומר דלאו פשיעה דידהו היא אלא שואל מי יכלת למימר בה טפי מאונס, וי"ל דשואל ודאי
 חייב באונסין אבל לא בפשיעה דמשאיל, וכאן משאיל פשע בה שהשאילה למלאכה והיא אינה יכולה לסבול
 אותה וכגון שמתה מחמת אובצנא דמלאכה, וראיתי בספר הר"מ ז"ל מתה בשעת מלאכה וטעות הוא.

16 טור חו"מ סי' ש"מ (ס"ג)

כתב הרמ"ה מי ששואל בהמה לילך דרך ידוע ובאו עליו לסטין באותו הדרך או חיות רעות
 ואנסוה ממנו חשיב שפיר מתה מחמת מלאכה כיון שמחמת הדרך ששאלה לילך בה הולכה
 ונאנסה. כי היכי דפטרין לההוא דשאל שונרא מחבריה ואכלה עכברים טובא ומתה אף על פי
 שלא הרגתה המלאכה גופה כיון שבמלאכה ששאלה לצרכה מתה בגרמתה וא"א הרא"ש ז"ל
 אומר דאין נראה דלא דמי לשונרא ששאלה להרוג עכברים דבאותה מלאכה עצמה נאנסה והוי
 כשואל בהמה למהלך יום אחד ומחמת ההילוך מתה אבל אם נאנסה ממנו בדרך אונס אחר
 הוא ואינו מחמת מלאכה שאף בלא מלאכה אפשר שתאנס ממנו הילכך חייב:

17 נמוק"י פרק השואל (ברי"ף נ"ה ע"ב) ד"ה אפילו מתה

אפילו מתה וכו' - דאנ"ג
 דבמסא שאל במלאכה חייב לא אמרי'
 כשמתה מחמת מלאכה חייב אלא
 כיון שהשאלה למלאכה ידע דאפשר
 דמתכחשא במלאכה ואפי"ה השאלה
 ח"כ מתירה למיטה ומה לי קטלא
 כולה ומה לי קטלא פלגא כדאמרי'
 בגמ' [ב"ק דף ס"ו:] דמתכחשא קטלא
 פלגא מיקרי הלכך המשאל הוא דפשע
 בנפשיה וחיט דין שיתחייב שאל במאי דפשע משאל בנפשיה:

ולע"ד היה נראה לי טעם אחר
 צפיטור ממה מחמת מלאכה משום דסתם שואל כלי או צהמה
 למלאכה, הראויה למלאכה קא שאל והלכך כשמתה מחמת
 מלאכה או נכחשה הנהמה מחמת מלאכה כחש דלא הדרא
 איגלאי מלחא דצהמה זו לא היטה ראויה למלאכה והוי שאלה
 בטעו' דאי הוה ידע צה השואל שלא היטה ראויה למלאכה לא
 היה שואל אותה.

כזי ששאל ספר כדי ללמוד צו ונתקלקל הספר מחמת מה שלמד
 אי חייב השואל, או נימא דפטור מכיון דנתקלקל מחמת מלאכה
 ושואל פטור צמחה מחמת מלאכה או צנכחשה מחמת מלאכה.
 איצרא דלפי הטעם דיהיז הרמב"ן והריטב"א ז"ל לפטור צמחה
 מחמת מלאכה ואע"ג דשואל חייב בכל האונסין משום דמחה
 מחמת מלאכה או נכחשה המשאל פשע צה דאיצעי ליה לעיוני
 צפרתו אם היטה ראויה למלאכה וכיון דלא עיין ואושלה איחו
 דאפקיד אנפשיה עכ"ד, ירא' דננ"ד דלא שייך האי טעמא לומר
 דפשע המשאל הרי השואל חייב לשלם.

השואל בהמה מחבירו (ג) לילך דרך ידוע, (ה) ובאו עליו לסטים [ה] באותו הדרך, או חיות
 רעות, ואנסוה ממנו, חשיב שפיר ממה מחמת מלאכה. הגה: ה (ו) ויש חולקין בזה וסבירא
 להו דלא מיקרי מחמת מלאכה, דהרי אף בלא הליכת הדרך איפשר שיבא לה אונס כזה
 (טור בשם הרא"ש).

(ה) ויש חולקין כו'. וכן נרא' לי עיקר וכמ"ש הרמב"ן ומביאו ב"י ז"ל והא דאמרי'
 ממה מחמת מלאכה דפטור קשי' לי מיגרע גרע כיון דכי ממה מחמ' מיתת עצמ' חייב
 אע"ג דמלאך המות הוא דקטל' ומה לי הכא ומ"ל התם כי ממה מחמת מלאכה דשואל
 דמ"מ איהו גרם לה היכא מיפטר וי"ל דשואל ודאי חייב באונסי' אבל לא בפשיעי' דמשאל
 וכאן משאל פשע בה שהשאלו למלאכה והיא אינה יכול' לסבול אות' וכן כתב הרשב"א
 והריב"ש סי' תכ"ג א"כ כאן שלא פשע המשאל חייב השואל ול"ד לשונרא דקטלוה
 עכברים דהשאל' לצורך עכברים ודוק עיין בתשו' רשד"ם סי' תל"ה:

מתני' יהמעביר
 חבית ממוקם למקום ושברה בין ש"ח בין
 שומר שכר ישבע *רבי אליעזר אומר זה וזה
 ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע:

מתני'
 ישבע. שלא פשע ויפטור. ובגמרא מפרש טעמא אמאי פטור שומר
 שכר בשבועה הא בלאו פשיעה נמי
 חייב שאין זה אונס אלא כגניבה
 ואבידה שהן קרובין לאונס ופשיעה:
 ר' אליעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה
 אני וכו'. כלומר אף אני שמעתי
 מרבותי כרבי מאיר אבל תמיה אני
 על זה וע"ז היאך נפטרין בשבועה.
 ובגמרא מפרש תמיהה:

וד' חייא בר אבא א"ר
 יוחנן *שבועה זו תקנת חכמים היא שאם אי
 אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית לחבירו ממוקם למקום היכי
 משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה